

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 509/2020
05.11.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић и др Илије Зиндовића, чланова већа, у парници по тужби тужиоца ОФА-Организација фотографских аутора Београд, ул. Милентија Поповића бр. 23/9, чији је пуномоћник Душан Мијатовић, адвокат из ..., против туженог Самостално занатско трговинска радња за промет робе на мало „ББ“ предузетник ВВ, ..., ул. ..., чији је пуномоћник Драган Марковић, адвокат из ..., ради дуга, вредност предмета спора 3.600,00 динара, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 3542/19 од 04.06.2020. године, у седници већа одржаној дана 05.11.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против става II изреке пресуде Привредног апелационог суда Пж 3542/19 од 04.06.2020. године.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду П 4389/18 од 18.03.2019. године обавезан је тужени да исплати тужиоцу износ од 3.600,00 динара са законском затезном каматом и то на износ од 900,00 динара почев од 01.04.2016. године до исплате, на износ од 900,00 динара почев од 01.07.2016. године до исплате, на износ од 900,00 динара почев од 01.10.2016. године до исплате и на износ од 900,00 динара почев од 01.01.2017. године до исплате, док је обавезан тужени да исплати тужиоцу износ од 32.034,12 динара на име трошкова парничног поступка.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 3542/19 од 04.06.2020. године преиначена је пресуда Привредног суда у Београду П 4389/18 од 18.03.2019. године тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца за исплату износа од 3.600,00 динара са законском затезном каматом и то на износ од 900,00 динара почев од 01.04.2016. године до исплате, на износ од 900,00 динара почев од 01.07.2016. године до исплате, на износ од 900,00 динара почев од 01.10.2016. године до исплате и на износ од 900,00 динара почев од 01.01.2017. године до исплате. Обавезан је тужилац да туженом исплати износ од 41.800,00 динара на име трошкова првостепеног поступка, као и износ од 12.000,00 динара на име трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне другостепене пресуде благовремену и дозвољену ревизију изјавио је тужилац због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у границама ревизијских разлога прописаних одредбом члана 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“, бр. 72/11..18/20) Врховни касациони суд је нашао да ревизија тужиоца није основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на које се у ревизијском поступку пази по службеној дужности.

Предмет тужбених захтева је исплата износа од 3.600,00 динара са припадајућом каматом по основу накнаде коју тужилац приликом обављања делатности колективног остваривања права аутора фотографије наплаћује од физичких и правних лица која обављају услугу фотокопирања уз накнаду.

Према утврђеним чињеницама обављајући делатност колективног остваривања права аутора фотографије тужилац је у периоду од 31.03.2016. године до 31.12.2016. године издао рачуне којима је обавезао туженог да му исплати ауторску накнаду која се колективно остварује обрачунату у односу на број фотокопир уређаја, а које рачуне тужени није платио. Обрачун накнаде тужилац је коначно определио током у овом поступку у односу на два фотокопир апарата којима тужени располаже.

По становишту првостепеног суда применом члана 39. ст. 1 и 5. Закона о ауторским и сродним правима, као и члана 150. Закона о ауторским и сродним правима основан је захтев тужиоца за исплату утуженог потраживања. Овакво становиште заснива на томе што је тужени током 2016. године поред регистроване делатности обављао пружање услуга фотокопирања уз накнаду путем два фотокопир апарата које је поседовао. У том погледу првостепени суд налази да је активирана претпоставка о постојању обавезе туженог на плаћање утужене накнаде према тужиоцу, јер само пружање услуга фотокопирања уз накнаду узрокује настанак спорне обавезе по Тарифи тужиоца која је објављена у „Службеном гласнику РС“, бр. 42/2015.

Другостепени суд не прихвата становиште првостепеног суда. Применом члана 8.-11. и члана 39. Закона о ауторским и сродним правима произлази да тужилац може захтевати плаћање спорне накнаде од правног или физичког лица које пружа услуге фотокопирања уз накнаду, због чега су битне чињенице за остваривање овог права то да је до умножавања фотографија дошло фотокопирањем и да је оно извршено без дозволе аутора. Међутим, другостепени суд закључује да тужилац није доказао испуњеност ових услова из разлога што није пружио доказе о томе да је тужени вршио умножавање фотографија без дозволе аутора. Сматра да за настанак обавезе туженог за утужену накнаду није довољна чињеница да исти у свом објекту поседује фотокопир апарат, већ исти мора користити за умножавање ауторских дела-фотографија и то фотокопирањем или сличном техником. Како су изостали докази о томе да је тужени умножавао ауторска дела-фотографије без дозволе аутора, односно да је тужилац извршио контролу код туженог којом би евентуално утврдио да тужени умножава фотографије без дозволе аутора, другостепени суд сматра да тужени захтев није основан, због чега је преиначио првостепену пресуду.

По налажењу Врховног касационог суда правилно је другостепени суд применио материјално право када је нашао да у границама утврђених чињеница нису испуњени услови за постојање основа потраживања тужиоца према туженом на име накнаде која би припадала ауторима фотографија услед њеног умножавања фотокопирањем и која се колективно остварује.

Ревизијом тужиоца оспорава се изнето становиште другостепеног суда. По становишту ревидента према члану 39. и 46. Закона о ауторским и сродним правима туженом је дозвољено да фотокопира ауторска дела тужиоца без његове дозволе, због чега је у обавези и да плаћа посебну накнаду. Сматра да није био дужан да доказује да тужени обавља привредну делатност умножавања ауторских дела без сагласности аутора, при чему се тужбом не тражи повред ауторских права тужиоца. Указује да другостепеном одлуком није узето у обзир то што је тужилац решењем Завода за интелектуалну својину Србије 990 бр. 2013/3101 од 16.07.2013. године стекао право да врши наплату спорне накнаде од правних или физичких лица која врше услугу копирања уз накнаду у име свих аутора из области фотографије, као и да се ова накнада обрачунава у односу на број фотокопир апарата, а не учињених фотокопија, због чега је учињена погрешна примена чланова 157, 158, 169. и 176. Закона о ауторским и сродним правима.

Врховни касациони суд не прихвата ревизијске наводе тужиоца.

Према члану 152. и 153. Закона о ауторским и сродним правима, а у вези са члановима 157, 158, 169. и 176. Закона о ауторским и сродним правима, одређени имовински део ауторска и сродна права се колективно остварују преко организације за колективно остваривање тих права. Носиоци ауторског, односно сродних права преко организације колективно остварују искључива имовинска ауторска, односно сродна права, као и право на потраживање накнаде за своја дела, а организација има право да врши контролу над искоришћавањем предмета заштите са њеног репертоара. Следи да организација која је основана за колективно остваривање ауторских и сродних права врши колективну заштиту имовинских права аутора или носилаца сродних права, а не својих изворних ауторских права или сродних права. Колективна заштита ауторских права подразумева праћење стања од стране организације која је у том циљу основана како се и на који начин ауторска и сродна права користе из одговарајућег репертоара који штити. У случају да дође до њихове повреде предвиђена је и одговарајућа реакција којима се правна заштита остварује колективним путем. Тако накнада из члана 39. ст. 1. и 6. Закона о ауторским и сродним правима представља имовинско право аутора када дође до умножавања ауторског дела без дозволе аутора, а за које се у односу на природу ауторског дела може очекивати да ће бити умножавана фотокопирањем. Обвезник плаћања ове посебне накнаде у случају умножавања ауторских дела фотокопирањем или сличном техником је правно или физичко лице које пружа услугу фотокопирања уз накнаду.

Према стању у списима тужилац представља организацију основану у циљу колективне заштите имовинских права фотографских аутора. Тиме остваривање накнаде која се остварује колективним путем представља пренесено овлашћење

тужиоца од стране фотографских аутора ради заштите њихових имовинских права. Активирање механизма заштите имовински права аутора подразумева да су она повређена. Повреда ауторских права фотографа подразумева да су његова ауторска дела умножавана без његове дозволе. Имајући наведено у виду у поступку доношења другостепене одлуке није било погрешне примене члана 39. и 46. Закона о ауторским и сродним правима, као и чланова 157, 158, 169. и 176. Закона о ауторским и сродним правима, а на коју се неосновано указује ревизијом. У том погледу нејасни су ревизијски наводи о томе да је туженом омогућено да фотокопира ауторска дела из репертоара тужиоца без његове дозволе, због тога што би суштински такве тврдње значиле да може постојати пословна делатност која подразумева системску повреду права фотографских аутора. Право на умножавање ауторских дела, па и дела фотографских аутора подразумева, по правилу, да се оно врши уз дозволу самог аутора, сходно члану 20. Закона о ауторским и сродним правима. Тек уколико таква сагласност није обезбеђена аутору се обезбеђује право на одговарајућу накнаду из члана 39. Закона о ауторским и сродним правима, како је то већ претходно наведено.

Без утицаја су наводи садржани у ревизији да је тужилац стекао право да врши наплату спорне накнаде од правних или физичких лица која врше услугу копирања уз накнаду у име свих аутора из области фотографије, као и да се ова накнада обрачунава у односу на број фотокопир апарата. Овакви наводи, иако тачни, не налазе се у супротности са разлозима другостепене одлуке о примени материјалног права код одлуке о тужбеном захтеву. Постоји претпоставка да тужилац делује у циљу заштите свих фотографских аутора, али тек повреда ових ауторских дела ових аутора путем умножавања условљава остваривање накнаде из члана 39. ст. 1. и 6. Закона о ауторским и сродним правима. Следи да одговорност туженог за исплату накнаде која је обухваћена тужбом подразумева да је дошло до повреде права на умножавање ауторских дела фотографских аутора чију колективну заштиту остварује тужилац. Ова околност је између парничних странака током поступка била спорна, а њено утврђење је према чињеничном стању заснованом на доказима у списима изостало. У односу на ове околности испоставља се да је другостепени суд правилно оценио да је тужбени захтев неоснован.

То су разлози због којих је Врховни касациони суд применом члана 414. Закона о парничном поступку донео одлуку као у изреци.

**Председник већа-судија
Бранко Станић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић